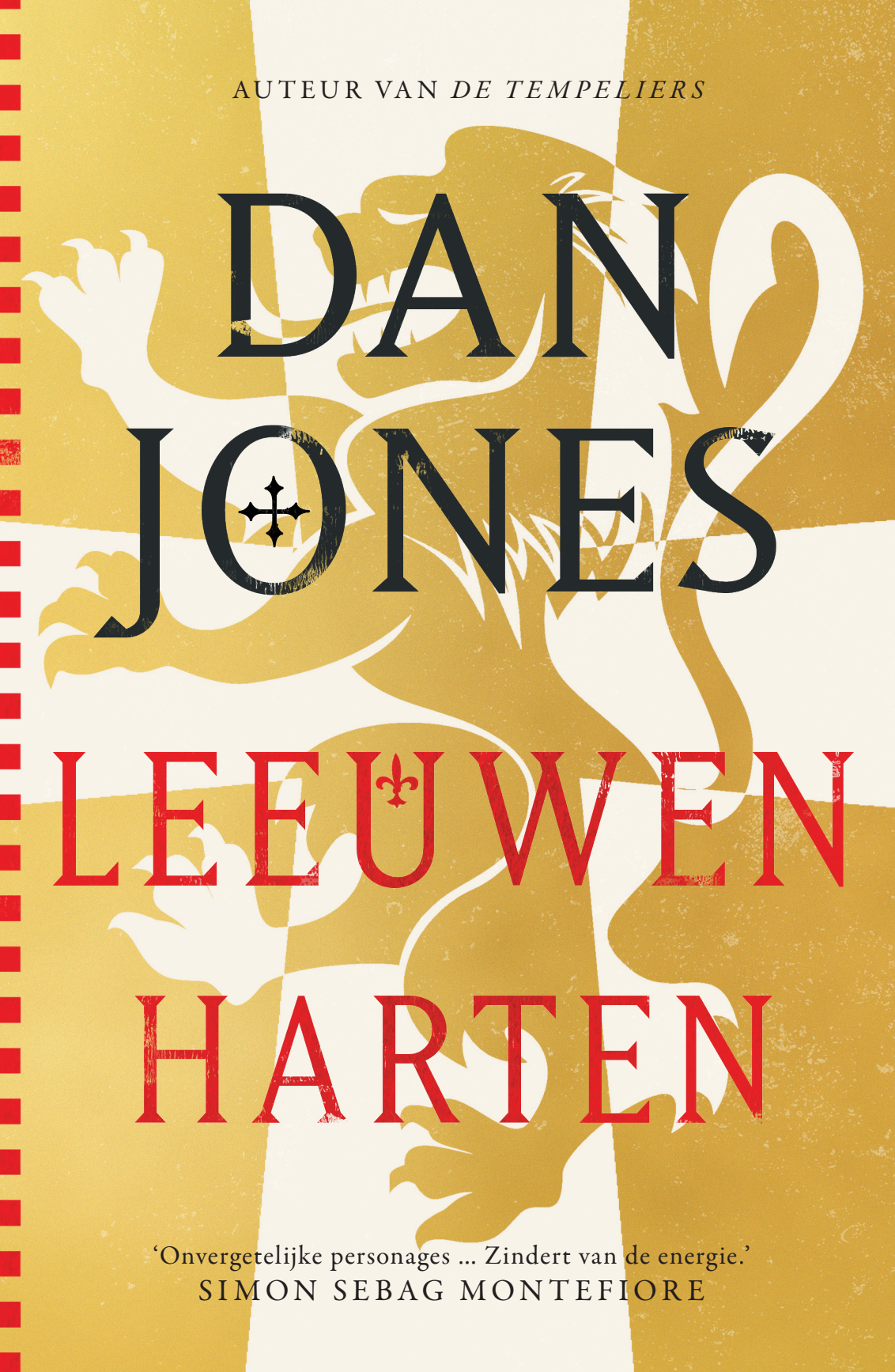


AUTEUR VAN *DE TEMPELIERS*

A stylized, high-contrast illustration of a lion rampant, the symbol of the House of Orange-Nassau, serves as the background. The lion is depicted in white and gold against a dark gold background. The text is overlaid on the lion's body.

DAN
JONES

LEEUVEN
HARTEN

‘Onvergetelijke personages ... Zindert van de energie.’

SIMON SEBAG MONTEFIORE

PROLOOG

Bordeaux 1348

Zonder twijfel is Uwe Doorluchtigheid ervan op de hoogte dat de vele, complexe onderhandelingen over het voorgenomen huwelijk van uw oudste zoon, de vermaarde prins Pedro, en onze geliefde dochter Joan, bedoeld om een blijvende vrede en onverbreekelijke verbintenis tussen onze vorstenhuizen tot stand te brengen, ertoe hebben geleid dat wij onze voornoemde dochter naar Bordeaux hebben laten vertrekken, als eerste tussenstop onderweg naar uw domeinen in Spanje.

Brief van Edward III aan Alfons XI van Castilië, september 1348

‘Wat denk je?’ Thorp schermde zijn gezicht af tegen de zon en keek naar Bordeaux. Vanaf het Engelse schip de *Katherine*, dat de monding van de rivier de Garonne op voer, leek de stad te dansen in de hitte. ‘Zou je het halen, om vanaf hier te zwemmen?’

Thorp – een gedrongen, donkerharige boogschutter uit Essex, vijfendertig zomers oud, met gespierde schouders en scherpe ogen met een cynische blik – stond op de vooropbouw, een verhoogd plateau dat tot voorbij de boeg van de *Katherine* reikte, het zogenoemde voor-kasteel. Bordeaux lag nog een flink eindje stroomopwaarts, maar het water waar het schip doorheen voer zag er uitnodigend verkoelend uit. Over het golvende oppervlak schoten libellen en waar zilveren vis-sen dartelden vormden zich draaikolkjes.

Het schip, een kogge, werd normaal gesproken gebruikt voor wijn-transporten vanuit havensteden als deze in het bloedhete Gascogne

naar de koelere kusten van Engeland, via de zee-engten waar tegenwoordig de Castiliaanse piraten huishielden. Vandaag, op de eerste dag van de maand juli, legde het schip de laatste etappe af van een tocht de andere kant op en in het ruim bevonden zich kisten gevuld met jurken, gordijnen, tapijten, spreien en andere waardevolle zaken.

Behalve de kapitein en een klein aantal matrozen waren er ook een twintigtal gewapende mannen aan boord, voornamelijk geharde veteranen uit de oorlog die koning Edward tegen de Fransen had gevoerd. Thorp was een van die veteranen, evenals de man tot wie hij zich richtte.

Gilbert 'Millstone' Attecliffe speelde met een lok van zijn weerbarstige, hier en daar grijzende haar en dacht na over zijn antwoord.

Bordeaux was nog zo'n anderhalve kilometer varen, en juist daarom had Thorp hem ook zijn vraag gesteld. Niet veel mannen zouden zelfs maar peinzen over een dergelijk staaltje uithoudingsvermogen. Maar Millstone was niet de eerste de beste. Jarenlang hadden de twee mannen deel uitgemaakt van een gevechtseenheid, de Essex Dogs genoemd. Hun groep was nu uiteengevallen: sommigen van hen waren dood, anderen werden vermist, en hun leider, Loveday, had het vechten bestaan vaarwel gezegd. Maar Thorp en Millstone hielden de geest van de Dogs levend. Dat probeerden ze althans.

'Dat stuk zwemmen? Ja,' zei Millstone, zijn blik gericht op Bordeaux. 'Maar ook maar net. En alleen zonder laarzen. Maar ik zou niets meer waard zijn wanneer ik daar aankwam.' Hij kneep zijn ogen tot spleetjes. 'Je zou me de kade op moeten slepen, waar ik leeg zou lopen als een bruinvis met gasvorming.'

Thorp grinnikte. 'Ik wist dat je het zou halen.'

Millstone betaalde hem met gelijke munt terug. 'Denk je dat je vanaf hier een pijl de lucht in kunt schieten en daarmee de torenspits van de kathedraal kunt raken?'

'Geen schijn van kans,' antwoordde Thorp. Hij was een eersteklas langboogschutter, een van de beste, maar het was ondoenlijk om over een afstand van anderhalve kilometer een doel te raken. 'Een paar honderd passen dichterbij zou een ander verhaal zijn...' Hij keek zijn kameraad aan. 'Ik hoef jou niet te vertellen dat ik dan de hand van

de man die tegen de klokkentoren staat te pissen aan zijn snikkel kan vastnagelen.’

Thorp wreef met zijn duim het zweet uit zijn wenkbrauwen en streek met een hand door zijn haar, dat na een week op zee stijf stond van het zout en zweet. Hij nam een slok bier uit zijn veldfles, leunde over de reling van het voorkasteel, spuwde in het water en deinsde vervolgens verrast terug.

Er staarde een dode vrouw naar hem omhoog.

Thorp schatte haar op zo’n twintig zomers oud. Ze dreef net onder het oppervlak, met haar buik en gezicht naar boven. Haar ogen waren open en haar bruine haar waaierde als wier om haar heen. De eenvoudige hemdjurk die ze droeg liet haar bovenbenen bloot, waardoor de donkerpaarse striemen rond haar kruis zichtbaar waren. Het leek alsof ze daar met een tuchtroede was geselsd. Ook in haar hals waren donkere verkleuringen te zien, in de vorm van bulten ter grootte van kippeneieren.

‘Bij de tanden van Christus!’ Thorp voelde zich misselijk worden, maar probeerde daar niets van te laten blijken. Hij stootte Millstone aan. ‘Moet je dat zien.’ De potige steenhouwer knikte. Ook hij had de zwarte verkleuringen en de builen gezien.

‘Roep Cosyngton,’ zei Millstone.

Sir Stephen Cosyngton, de ridder die de leiding had over de expeditie, klauterde de trap naar het voorkasteel al op. De man had een borstelige snor die aan weerszijden van zijn mond dun uitliep als de voelsprietten van een barbeel. Hij droeg een rode zijden doek om zijn kalende hoofd tegen de zon te beschermen.

‘Waar zitten jullie twee naar te loeren?’ vroeg hij, kortaf zoals altijd.

‘Dode vrouw,’ antwoordde Thorp. ‘Verdronken, zo te zien.’

Cosyngton tuurde naar beneden. ‘Verdronken, larie. Kijk naar die oksels.’

Een moment lang stonden ze met z’n drieën over de reling geleund en keken toe hoe het lichaam van de jonge vrouw zachtjes tegen de ronde voorsteven van de *Katherine* botste voordat ze langs stuurboordzijde richting de achtersteven dreef en uit het zicht verdween.

Millstone wees vooruit, waar een onderarm boven het wateropper-

vlak uitstak. De hand leek zich aan iets vast te willen grijpen, leek een uitweg te zoeken uit de onvoorstelbare misère van de dood. De huid van de hand was zwart en gevlekt, de vingers waren gezwollen als rauwe worstjes.

‘Niemand is hier verdronken,’ zei Cosyngton. ‘Christus sta ons bij.’ Hij haalde diep adem. ‘Dat is de Dood.’

Millstone, Thorp en Cosyngton keken naar de lichamen die in de rivier dreven en dachten hetzelfde. Al een half jaar of nog langer deden in Engeland geruchten de ronde over een dodelijke ziekte die zich vanuit het Oosten over de wereld verspreidde, die door de Tataren zou zijn doorgegeven aan de Saracenen en die nu ook de christenen velde.

De ziekte stond onder verschillende namen bekend. De plaag. De pest. De sterfte. De Zwarte Dood of eenvoudigweg de Dood. Maar al die namen verwezen naar hetzelfde: koorts, zwellingen bij de keel en in het kruis, zwart uitslaand en rottend vlees, stinkende adem, bloeddende ogen en neus, niet meer kunnen plassen. Vrijwel iedereen die het kreeg ging dood.

Sommigen, zoals Thorp, geloofden er niet in, deden het af als een zomerziekte, en degenen die er meer van maakten waren idioten die nonsens verkochten of het waren kwaadaardige praatjes die door rijke lieden werden verspreid om minderbedeelden onder de duim te houden.

Maar degenen die met eigen ogen hadden gezien hoe de ziekte door steden en over het platteland raasde, zeiden dat het einde van de wereld nabij was. Het leek erop, dacht Millstone, dat ze nu voor zichzelf konden vaststellen wie er gelijk had.

Cosyngton was diep in gedachten verzonken, de spier bij zijn kaak trilde. Uiteindelijk sprak hij: ‘Laat een knaap van hierboven de tel bijhouden. Zodat we weten waar we mee te maken hebben. Hebben jullie niet een jongen bij je?’

‘Ja.’ Thorp zocht met zijn ogen de boot af en floot op zijn vingers. ‘Rigby!’ riep hij.

Rigby was de zoon van zijn zus, een halfwees sinds het voorjaar, toen zijn nietsnut van een vader er na jaren proberen alsnog in was geslaagd zichzelf dood te drinken. Toen Thorp hem riep zat de knaap

op het achterschip schunnige liedjes te bedenken samen met een Castiliaanse luitspeler – die naar zijn thuisland terugverlangde en die bevriend was met deze of gene aan het koninklijk hof die voor hem een plekje aan boord van de *Katherine* had geregeld.

De meeste bemanningsleden wilden niets met Garcias te maken hebben of met welke Castiliaan dan ook, vanwege de aanvallen van Castiliaanse piraten op Engelse schepen. Maar Rigby zag er geen kwaad in om te dobbelen met de muzikant, die hem ondertussen de smerigste vloeken in het Castiliaans leerde.

Toen hij zijn oom hoorde fluiten en zijn naam hoorde roepen, wandelde Rigby vanaf de achtersteven naar het voorkasteel en meldde zich bij de ridder met de woorden: ‘Essex Dogs, heer.’ Hij veegde zijn neus af aan zijn mouw. ‘Tot uw dienst. Tegen wie moeten we het voor u opnemen?’

Sir Stephen Cosyngton keek hem verbaasd aan. ‘Je kunt beginnen met jezelf een schop onder je reet te geven. Ga hier staan en tel alle doden die voorbijdrijven.’

Rigby knikte geestdriftig, nam positie in en begon afwezig aan zijn achterste te krabben.

Hoe verder de *Katherine* de rivier op voer, hoe duidelijker Bordeaux zich aftekende. Het was een enorme stad zag Millstone, zeker zo groot als Londen. Rondom een nieuwe kathedraal spreidde zich een netwerk van straten uit met bouwwerken van een en twee verdiepingen hoog. Het centrum van de stad werd omsloten door hoge stenen muren, waarvan een van de hoeken werd gevormd door een kasteel. Buiten de stadsmuren strekten zich voorsteden uit, die overgingen in wijngaarden. Iedereen aan boord had zich op de aankomst verheugd. Bordeaux stond bekend om zijn goede wijnen en nog betere badhuizen. Maar het nieuws over de lichamen in de rivier deed snel de ronde op het schip, en Millstone voelde de stemming omslaan.

Dit had een eenvoudige klus moeten zijn. Ze waren ingehuurd door Cosyngton als lijfwachten in dienst van prinses Joan, de jonge dochter van Edward III. In de herberg in Londen die populair was onder doorgewinterde soldaten had Cosyngton Millstone getroffen en hem uitgelegd dat de prinses de reis naar Bordeaux maakte om te trouwen.

‘Ze is uitgehuwelijkt aan een Castiliaan,’ had hij gezegd. ‘Ene prins Pedro. Om een bondgenootschap te sluiten. We weten allemaal hoe die ezelneukers op zee de beest uithangen. Op deze manier krijgen we ze aan onze kant.’

Cosyngton had verklaard dat de prinses zelf al in Bordeaux was. Samen met de mannen die hij inhuurde zou hij de lijfwachten daar aflossen en het vervoer verzorgen van wat hij haar bruidsschat noemde: jurken, tapijten en kostbare stoffen.

‘Normaal gesproken stelen we dat soort spullen, in plaats van die zooi te beschermen,’ had Thorp gemopperd toen Millstone hem over de klus vertelde. Maar toen hij de tijd had gehad om erover na te denken zei hij: ‘Een paar weken oppas spelen, een paar weken rondpiemen in de badhuizen van Bordeaux? Als je het zo stelt...’

En dus hadden ze ‘ja’ gezegd en waren ze nu hier. Twee veteranen op een missie die voor de verandering eens een makkie zou zijn.

Maar nu ze die dode jonge vrouw in het water hadden zien drijven begon Millstone te vermoeden dat God – niet voor het eerst – andere plannen had voor de laatste Essex Dogs.

Rigby stond op het voorkasteel van de *Katherine*, zoals hem door Cosyngton was opgedragen. Het was een slungelige, boerse knaap; een waardeloze nietsnut noemde zijn moeder hem wanneer ze hem sloeg. Hij streek langs de schamele haartjes van zijn beginnende snorretje en deed zijn best stil te staan en zijn aandacht bij zijn taak te houden.

Hij boog zich over de reling en zag langszij van het schip een hoop lichamen in het water drijven. Van oude mensen en van jonge mensen, van mannen en van vrouwen. Sommige dobberden alleen rond, andere in tweetallen, hun ledematen verstrengeld als die van geliefden in een hooiveld. Maar hoeveel het er precies waren, wist hij niet. Tellen was nooit zijn sterkste punt geweest.

Na een tijdje begon hij er genoeg van te krijgen en besloot hij zich ergens anders mee te vermaken. Hij had een paar steentjes bij zich, die hij met dobbelen van Garcias had gewonnen, en hij wilde proberen hoe ver hij daarmee kon gooien. Hij mikte op een pakhuis aan de kade en wierp vanuit zijn pols. De steen vloog met een boog door de warme lucht en kletterde tegen de deur van het pakhuis.

Rigby grijsde. Dat was makkelijk. Zijn oog viel op een paar magere geiten die op een verdord grasveldje aan het grazen waren. Hij wierp opnieuw en raakte een van de geiten tegen zijn achterste, waarop het dier verontwaardigd begon te mekkeren. Rigby lachte.

Inmiddels had de *Katherine* de haven bijna bereikt. De matrozen waren in de weer met touwen en streken de grote vierkante zeilen. Op de kade stonden mannen hun kant op te gebaren. Ze zagen er rijk uit. En ook alsof ze zich zorgen maakten. De man die de leiding leek te hebben – met een rood aangelopen gezicht en een grote hoed op zijn hoofd – hield zijn neus en mond bedekt met een handvol takjes en bladeren.

Rigby kon de verleiding niet weerstaan. Hij strekte zijn arm zo ver mogelijk naar achteren, hield bij het mikken rekening met de zachte bries die de steen uit koers zou brengen, keek voor de zekerheid of zijn oom of Millstone hem niet zag en wierp een gladde, platte kiezelsteen ter grootte van zijn duim naar de man met de grote hoed.

De steen sneed als een mes door de lucht en ketste tegen de slaap van de man, die van schrik zijn hand omhoogbracht en daarbij zijn hoed van zijn hoofd stootte.

Rigby schudde van het lachen en dook achter de reling weg.

Toen voelde hij een hand zwaar op zijn schouder landen.

Sir Stephen Cosyngton had deze tocht naar Bordeaux niet willen maken, maar hij had geen keus gehad. Hij was een ambitieuze ridder en had zich in dienst van de kroon al vaak onderscheiden. Het was een eervolle opdracht.

Maar het moment had niet beroerder kunnen zijn. Al vanaf dat de koning afgelopen najaar was teruggekeerd van de oorlog in Frankrijk, waar hij bij Crécy en Calais zulke grootse overwinningen had behaald, was het feest aan het koninklijk hof, met het ene na het andere banket en toernooi.

Een van de evenementen waar het meest naar werd uitgekeken, was een steekspel dat over twee weken in Canterbury zou plaatsvinden. Cosyngton was gevraagd een van de ridderteams aan te voeren, een grote eer.

Al maandenlang was hij druk bezig zich hierop voor te bereiden.

Hij had twaalf ridders geselecteerd en hen voorzien van een passende uitrusting. Ook hun reiskosten en de verzorging van hun paarden had hij uit eigen zak betaald. Hij had de koning en koningin geschenken gestuurd: meerdere rollen Vlaams laken, prachtige kostbare stof die hij had gekocht van een ondernemende sergeant van de koning, Richard Large geheten, die goede stoffen verkocht tegen de beste prijzen.

Maar op het laatste moment was Cosyngton aangewezen om naar Bordeaux te reizen, om een lading japonnen af te leveren. Mocht de zaak vertraging oplopen, zo was hem opgedragen, dan diende hij zijn mannen zich te laten aansluiten bij het losvaste Engelse leger in Gascogne dat onder leiding stond van de neef van de koning, de graaf van Lancaster. Het feit alleen al dat hij die instructie had gekregen betekende dat verträgenen eerder wel dan niet werden verwacht.

Zoals gepland zouden zijn mannen in Canterbury onder zijn banier en op zijn kosten aan het toernooi deelnemen. Maar zonder hem. Zo'n gouden kans om als ridder te schitteren zou hij misschien nooit meer krijgen. En om het allemaal nog erger te maken had het er nu de schijn van dat Bordeaux in de greep was van de Dood. Terwijl de *Katherine* de haven binnenvoer vervloekte hij zijn lot.

De leider van het groepje dat hen opwachtte was lord Robert Bouchier, de vertegenwoordiger van de Engelse koning in Gascogne. Cosyngton kende hem vaag en beschouwde hem als een sukkel en een zeur. Onder andere omstandigheden zou hij er dan ook alleen maar plezier in hebben gehad dat die halvegare die hij op het voorkasteel had laten postvatten een kiezelsteen op de edelman had afgevuurd, waardoor zijn hoed van zijn hoofd was gekieperd.

Maar dit was niet het moment voor grollen en grappen. Aan de grimmige uitdrukking op het gezicht van Bouchier en zijn metgezellen, voor zover die niet schuilgingen achter de bos kruiden en bladeren die ze voor hun neus gedrukt hielden, was af te lezen dat de situatie in Bordeaux belabberd was.

Hij klom dan ook nogmaals de trap op naar het voorkasteel, greep de jonge dwaas stevig bij de schouder en gaf hem een draai om de oren. Vervolgens gaf hij de kapitein van het schip bevel een loopplank neer te leggen tussen de *Katherine* en de kade.

Het ontvangstcomité deinsde terug toen hij op hen af liep, zo groot

was hun angst. 'Mijne heren,' begroette hij hen, 'ik zie dat de zaken hier niet goed gaan.'

Hij had die woorden nog niet gezegd of hij besepte al hoe weinig recht ze aan de situatie deden. Hij hoefde maar om zich heen te kijken. Het was rond het middaguur. Op de kade zou het een drukte van belang moeten zijn, maar er was vrijwel niemand te bekennen. De zijden doek op zijn hoofd was zo doordrenkt met zweet dat hij het druppelsgewijs langs zijn gezicht voelde stromen.

Bourchier hief een hand en maakte in de ruimte tussen hen in het teken van het kruis. Met de bos kruiden voor zijn mond zei hij: 'Ga terug naar het schip.'

'Hoe erg is het? We zagen de lichamen in de rivier. Hoeveel...'

'Ga terug naar het schip,' herhaalde Bourchier. 'Alles wat er over de Dood wordt beweerd is waar – het is alleen nog erger. Het is onze werkelijkheid. Als je hier blijft, zul je sterven. Ga naar huis. God behoeft je.'

'Mijn mannen zullen aan boord blijven, maar we moeten de bruidsschat natuurlijk wel ontschepen.'

Bourchier schudde zijn hoofd en keek hem meewarig aan alsof hij met een klein kind te maken had. Voor het eerst haalde hij nu de kruiden voor zijn gezicht weg. 'De prinses is vanochtend overleden.'

Sir Stephen kon het in eerste instantie nauwelijks bevatten. De favoriete dochter van koning Edward... was gestorven. Dat zou de doodslag zijn voor de vrede met de Castilianen. 'Ze is overleden? Dus het huwelijk...'

'Ze is dood. Haar dienaren ook. Zelfs haar honden.'

'Christeneziele. God sta haar bij. God sta ons allen bij.'

'Het lijkt erop dat God ons tuchtigt in plaats van dat Hij ons bijstaat. Er is niets aan te doen. Ga terug naar het schip. Vertrek van hier en bid dat de Dood je niet volgt.'

Sir Stephen knikte nadenkend. 'Goed.' Er was een nieuwe gedachte bij hem opgekomen. Een gedachte die weinig barmhartig was, maar wel eerlijk. Wat hier in Bordeaux was gebeurd was een tragedie, die gruwelijke gevolgen zou hebben voor de vrede tussen Engeland en Castilië. Dat was duidelijk. Maar voor hemzelf zou het weleens een zegen kunnen zijn.

Als ze nu meteen vertrokken en als de wind hun gunstig gezind

was, zou hij zijn mannen morgen al in La Rochelle aan land kunnen laten gaan, met de opdracht op zoek te gaan naar de graaf van Lancaster te velde en zich bij hem aan te sluiten.

Hijzelf zou naar Engeland kunnen terugkeren.

Als hij bijvoorbeeld in Winchelsea aan land zou gaan en vanaf daar te paard verderging en alles op alles zette, zou hij net op tijd in Canterbury kunnen zijn.

Als ze nu meteen vertrokken zou hij degene kunnen zijn die de koning het tragische nieuws over de dood van zijn dochter bracht, zou hij kunnen vertellen over de reikwijdte en gevolgen van deze nieuwe plaag.

Hij zou aan het toernooi kunnen deelnemen.

Zo zwaarmoedig mogelijk sprak hij: 'Heer, moge God met u zijn. Ik wens u allen het allerbeste.' Waarna hij zich omdraaide en langzaam over de loopplank terugliep naar de *Katherine*.

'De plannen zijn veranderd,' riep Cosyngton zijn mannen toe, in een poging de sombere stemming met wat daadkracht te verdrijven. 'Het meisje is dood. De vrede is verloren. Jullie gaan je uitleven in het gezelschap van de graaf van Lancaster.'

'En deze man,' mompelde hij binnensmonds, 'gaat een steekspel winnen.'

De matrozen haastten zich de zeilen te hijsen om nog met het tij mee de Garonne af te varen naar zee. Er werd niet gemopperd of geklaagd. Iedereen begreep hoe ernstig de situatie was.

Bij het keren van het schip kwam het lichaam van een kind boven drijven, waarna het weer naar de modderige bedding terugzonk. Sir Stephen zag het niet. Hij stond op het voorkasteel en was in gedachten al in Engeland.

Het nieuws was slecht. Erger dan slecht. Maar wellicht viel er nog een positieve draai aan te geven. Koning Edward had een gezegde dat hij onder dit soort omstandigheden vaak aanhaalde.

Tussen twee kisten van de lading die al voor ontscheping aan dek gereed had gestaan, stak een rat kort zijn snuit tevoorschijn en verdween even snel weer. Cosyngton zag het, maar besteedde er verder geen aandacht aan. Hij sprak voor zichzelf hardop de woorden die het levensmotto waren van zijn koning: 'Het is wat het is.'

VECHT VOOR DE KONING OF VECHT VOOR JE BROEDERS



Het is 1350. De pest grijpt om zich heen, koninkrijken staan tegenover elkaar en overal dreigt oorlog. Door dit onzekere landschap beweegt zich een groep huurlingen, bekend als de Essex Dogs.

Verspreid over Zuid-Engeland zijn de mannen van de Essex Dogs elkaar uit het oog verloren. De een woont aan het luisterrijke hof van de koning, de ander houdt nauwelijks zijn hoofd boven water, en weer anderen zijn op levensgevaarlijke missie. En dan gebeurt er iets wat de Essex Dogs weer bij elkaar brengt. Ze zullen moeten overleven terwijl de wereld om hen heen in brand staat en hun vriendschap en loyaliteit flink op de proef wordt gesteld. Het gevecht is voor deze mannen nog niet voorbij.

Leeuwenharten is een epische roman over kameraadschap en overleven in een meedogenloze tijd, met onvergetelijke personages. Met historische precisie en de spanning van een thriller brengt Jones de middeleeuwen ontzettend dichtbij.

Dan Jones is een Britse historicus, schrijver (fictie en non-fictie) en programmamaker. Van zijn boeken zijn in Nederland en België al meer dan 40.000 exemplaren verkocht. *Leeuwenharten* is het derde deel van de spannende Crécy trilogie, ook te lezen als standalone.



Uitgeverij Omniboek

WWW.OMNIBOEK.NL

NUR 342

ISBN 978 94 0191 989 0



9 789401 919890